

Ein cyf/Our ref: JJ/PO/121/2023

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder
a'r Cyfansoddiad

17 Ebrill 2023

Annwyl Huw,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 31 Mawrth ynghylch gwaith craffu'r Pwyllgor ar Orchymyn Contractau Adeiladu (Eithrio) (Cymru) 2023.

Diben y Gorchymyn hwn yw galluogi prosiectau DPC i fod y tu hwnt i rai o ofynion Rhan 2 o Ddeddf Grantiau Tai, Adeiladu ac Adfywio 1996 ('y Ddeddf'). Byddai'r eithriad yn cwmpasu'r cytundebau rhwng cwmnïau dŵr a Darparwyr a Benodir ar sail Cystadleuaeth ('y CAP') a'r contractau adeiladu rhwng y CAP a'r gadwyn gyflenwi haen gyntaf. Ni fyddai'r eithriad yn gymwys i bartion cadwyn gyflenwi ail haen a thrydedd haen – bydd y rhain yn parhau i fod yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r Ddeddf.

Caiff prosiectau DPC eu strwythuro mewn ffordd sy'n debyg i Fodel Buddsoddi Cydfuddiannol (MIM) Llywodraeth Cymru. Mae cwmnïau dŵr yn prynu gwasanaeth oddi wrth y CAP – sy'n cynnwys dylunio, adeiladu, cyllido, ac (mewn rhai achosion) weithredu a chynnal a chadw ased neu raglen/system o asedau. Yn ystod oes y prosiect DPC telir Ffi CAP i'r CAP sy'n debyg i'r Tâl Gwasanaeth Blynyddol o fewn MIM.

O ganlyniad, ni ddisgwylir i'r CAP gael taliad hyd nes bod y gwaith o adeiladu'r prosiect (neu ran o'r prosiect) wedi cael ei gwblhau ac y gellir darparu gwasanaeth. Gall hyn gynnwys taliad sydd dim ond yn cael ei wneud ar ddiwedd y gwaith o adeiladu'r prosiect, er enghraifft, ond gall hefyd gynnwys taliadau fesul cam pan fo rhannau o brosiectau DPC wedi eu cwblhau ac yn darparu gwasanaeth.

Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i wneud taliad am weithgarwch adeiladu wrth iddo fynd rhagddo ac nid ar ôl cwblhau'r gwaith hwnnw ar ddiwedd y cyfnod adeiladu nac ar ffurf taliadau fesul cam sy'n adlewyrchu cyfnodau gweithgarwch adeiladu. Ni all y strwythur prosiect DPC weithredu hyd nes bod eithriad rhag cymhwyso'r agweddau hyn ar y Ddeddf Adeiladu. Felly, rhaid i'r contractau perthnasol ddod o fewn cwmpas (h.y. diffiniadau) Rhan 2 o'r Ddeddf cyn cael eu heithrio rhag effaith y darpariaethau hynny drwy'r Gorchymyn hwn. Gorchymyn Eithrio ydyw. Gellir deall hyn fel proses dau gam; (i) y contract yn dod o fewn cwmpas Rhan 2 o'r Ddeddf ac yna (ii) cael ei eithrio rhag effeithiau Rhan 2. Felly, nid oes mewn gwirionedd wrth-ddweud rhwng y Gorchymyn a'r Memorandwm Esboniadol.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Enghreifftiau o DPC ar waith

Ymhellach, gall cynllun Ofwat gael ei weithredu â pheth hyblygrwydd sy'n galluogi elfen o daliadau fesul cam os yw'r rhan o'r prosiect sydd wedi cael ei chwblhau yn weithredol ac yn darparu gwasanaeth. Prif amcan y Gorchymyn Eithrio hwn (a Gorchymyn cyfochrog sydd eisoes wedi ei wneud yn Lloegr) yw eithrio darpariaethau llym Rhan 2 o'r Ddeddf a fyddai fel arall yn gymwys.

Er enghraifft, mae prosiect Rhaglen Cydnerthu Traphont Ddŵr Haweswater (HARP) yn Lloegr sydd wrthi yn cael ei gaffael gan United Utilities i'w gyflenwi drwy DPC yn cynnwys disodli chwe rhan o dwunnel y draphont ddŵr bresennol. Mae'r prosiect DPC wedi ei strwythuro i alluogi gwneud taliadau fesul cam pan gwblheir ac y gweithredir pob un o'r rhannau o'r twunnel. Pennir y taliad ar bob cam yn rhannol drwy gyfeirio at gost wirioneddol y gweithrediadau adeiladu. Yn achos prosiect HARP mae hyn yn bosibl oherwydd pan gwblheir pob rhan o'r twunnel bydd o fudd i gwsmeriaid.

Mae prosiect HARP yn costio dros £1bn i gyd ac mae natur y gwaith twnelu yn gymhleth. Mae cwblhau'r prosiect fesul cam yn helpu i'w gyllido.

Mae canllawiau Ofwat ar gyfer prosiectau DPC yn rhagweld y gall fod angen dilyn trywydd gwahanol ar gyfer prosiectau gwahanol ac maent yn ei gwneud yn ofynnol i gwmnïau ystyried nodweddion penodol eu prosiectau a sut y gellir strwythuro pryd y gwneir taliadau er mwyn cynnig y gwerth gorau i gwsmeriaid.

O ran erthygl 3(d) o Orchymyn Cymru 2023, y bwriad yw darparu digon o fanylion sy'n fodd i nodi contractau perthnasol a'u heithrio rhag Rhan 2 o'r Ddeddf, ond heb osod trefniadau talu a chan gynnig peth hyblygrwydd i gwmnïau dŵr er mwyn rhoi cyfrif am eu trefniadau prosiect-benodol. Felly, mae'r geiriad yn erthygl 3(d) yn cynnwys cyfeiriad at daliadau rheolaidd sy'n cael eu pennu'n rhannol drwy gyfeirio at gostau gwirioneddol y gweithrediadau adeiladu ac sy'n dod yn daladwy ar ôl i un rhan o leiaf o'r gweithrediadau adeiladu gael ei chwblhau ac y gellir cyflawni gwasanaeth.

O ran proses Ofwat mewn perthynas â chaffael a dyfarnu prosiectau DPC, caiff DPC effaith drwy amod yn Offerynnau Penodi ("trwyddedau") cwmnïau dŵr. Cyn y gellir gosod prosiect ar dendr, rhaid i'r prosiect DPC gael ei ddynodi gan Ofwat o dan y drwydded, a rhaid i'r cwmni dŵr gael cydsyniad Ofwat i lansio proses dendro. Rhaid i'r cwmni dŵr hefyd gael cydsyniad Ofwat cyn ymrwymo i gytundeb â darpar CAP ar ddiwedd y broses gaffael.

Wrth benderfynu a ddylid gwrthod cydsynio, ymhlith pethau eraill, mae Ofwat yn ystyried trefniadau masnachol arfaethedig y prosiect a sut maent yn cynnig gwerth am arian i gwsmeriaid, sy'n cynnwys pryd y gwneir unrhyw daliadau i'r CAP.

Yn gywir,

Julie James AS/MS

Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change